

Asia Tekijänoikeus siirtolaittepiirustuksiin

Hakija Y Oy

Annettu Helsingissä 24.2.1998

Selostus asiasta

Y Oy, asiamiehenään asianajaja X, on 26.11.1997 päivätyllä kirjelmällä pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa tekijänoikeudesta siirtolaitteita kuvaaviin piirustuksiin. Y Oy kysyy, kohdistuuko lausuntopyynnön liitteissä numerot 1-6 oleviin piirroksiin ja luetteloon tekijänoikeutta ja loukkaavatko liitteissä numerot 7-12 olevat Y:n piirrokset tätä mahdollista tekijänoikeutta.

Lausuntopyynnössä kerrotaan, että J:n kunnassa oleva A Oy Ltd on haastanut Y Oy:n R:n kärjäoikeuteen vastaamaan muun muassa sellaiseen kanteeseen, jossa vaaditaan rikosperusteista vahingonkorvausta tekijänoikeuden loukkauksesta. Kanne perustuu väitteeseen, jonka mukaan lausuntopyynnön liitteissä 1-6 olevat piirrokset ja luettelot täyttäisivät tekijänoikeuslain teoskriteerin ja kyseisiin piirroksiin ja luetteloihin kohdistuisi siten tekijänoikeus. Kyseiset liitteet on kärjäoikeuden aineistossa merkitty tunnuksin 9/TC, 10/TC, 12/TC, 13/TC, 15/TC ja 17/TC. Tämä liiteaineisto liittyy Oy B Ab ja C Oy -nimisten yhtiöiden teolliseen toimintaan, jossa on valmistettu ja markkinoitu muun muassa nostosiirtovaunuja, kasetteja ja muita kuljetusjärjestelmiin liittyviä hyödykkeitä. Lausuntopyynnön mukaan A on väittänyt, että sille olisi yrityskauppojen seurauksena siirtynyt Oy B Ab:n ja C Oy:n mahdollisia tekijänoikeuksia.

Lausuntopyynnössä kerrotaan, että myös Y valmistaa itsekuormaavia siirtolaitteita ja alustoja, joita ovat myös niin sanotut kasetit. A on kanteessaan kärjäoikeudessa väittänyt, että lausuntopyynnön liitteissä 7-12 olevat, Y:ssä laaditut piirrokset loukkaisivat A:lle siirtynyttä tekijänoikeutta. Y:n aineisto on kärjäoikeudessa merkitty tunnuksin 8/TC, 11/TC, 14/TC, 16/TC, 18/TC ja 19/TC.

Y on kiistänyt kanteen muun muassa sillä perusteella, etteivät edellä mainitut piirrokset ja luettelot täytä teoksen tunnusmerkkejä eikä niihin siten voi olla tekijänoikeutta. Lisäksi Y on todennut, etteivät sen laatimat piirrokset loukkaa tällaista mahdollista tekijänoikeutta.

Y toteaa, että lausuntopyynnön kohteena oleva aineisto liittyy merikuljetusjärjestelmien suunnitteluun, valmistukseen ja markkinointiin. Merikuljetusjärjestelmät perustuvat hyvin pitkälti standardisoituihin tuotteisiin. Erityisesti konttien mitoituksella on ratkaiseva vaikutus myös kasettien ja nostosiirtovaunujen mitoitukselle. Esimerkiksi piirroksista ilmenevät käänkökulmat johtuvat pääosin yksinomaan geometriasta ja käytännön vaatimuksista.

Lausuntopyynnön mukaan liitteissä 1-6 olevat piirrokset ja muu aineisto ovat varsin yksinkertaisia ja niiltä puuttuu teoksilta vaadittava omaperäisyys ja itsenäisyys. Lisäksi Y:n

näkemyksen mukaan sen piirroksiset eroavat A:n piirroksista sillä tavoin, ettei kyseessä voi olla loukkaus.

Lausuntopyynnön liitteissä numerot 13-19 on eräiden kilpailijoiden esitteisiin sisältyviä kuvia ja piirroksia. Y toteaa, että liiteaineisto osoittaa käytännön vaatimusten ja standardien merkityksen kyseessä olevien tuotteiden suunnittelulle. Y:n mukaan aineisto osaltaan vahvistaa sen, että teoksiksi väitetyissä piirroksissa on ennemminkin kysymys sellaisesta mekaanisesta kuvaamisesta, joka on pakko tehdä hyvinkin yhdenmukaisesti tekijästä riippumatta.

Vastine

Tekijänoikeusneuvosto on varannut A:lle tilaisuuden vastineen antamiseen. Vastineen on yhtiön puolesta antanut asianajaja P.

Vastineen mukaan lausuntopyynnön liitteissä 1, 2 ja 4-6 olevat piirustukset ylittävät teoskynnyksen eli ylittävät niin sanottuun teostasoon. A:n käsityksen mukaan kyseisiin piirustuksiin soveltuu tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentti. Lainkohdan mukaan kirjallisena teoksena pidetään myös karttaa sekä muuta selittävää piirustusta tai graafista taikka plastillisesti muotoiltua teosta sekä tietokoneohjelmaa.

Vastineessa viitataan tekijänoikeusneuvoston lausuntoon 1988:7. Lausunnossa käsiteltiin sitä, olivatko rakennuspiirustukset tekijänoikeudellisesti suojattuja. Lausunnossa todettiin seuraavaa:

"Jotta tuote saisi suojaa tekijänoikeuslain nojalla, sen tulee olla itsenäinen ja omaperäinen eli sen on yllettävä niin sanottuun teostasoon. Tuotteen tulee ilmentää tekijänsä persoonallisuutta. Tekijänoikeuslaki ei anna vastausta teostason määrittämiseksi. Oikeuskirjallisuudessa sen sijaan on käsitelty teostasokysymystä. Eräänä määritelmänä suojan saamiseksi on esitetty, että tuotteen tulee olla sellainen, ettei kukaan toinen kuin mainittu tekijä olisi itsenäisesti päätenyt identtiseen ratkaisuun. Käytännössä on lähdetty myös siitä, että jos jokin tuote on kopioimisen arvoinen, se täyttää myös tekijänoikeudellisen suojan saamisen kriteerit.

Myös rakennusteoksen on yllettävä teostasoon saadakseen suojaa tekijänoikeuslain nojalla. Sama koskee myös rakennuspiirustuksia. Suojan ulkopuolelle jäävät siten yksinkertaiset, itsestään selvät ratkaisut."

A:n käsityksen mukaan lausunnossa todetut periaatteet ovat sovellettavissa myös nyt käsiteltävänä olevaan lausuntopyyntöön.

Vastineen mukaan A:n kanne käräjäoikeudessa perustuu tekijänoikeutta koskevilta osilta väitteen siitä, että eräät Y:n omissa piirustuksissaan ja esitteissään julkaisemat laitepiirustukset ovat suoria kopioita A:n tekijänoikeudellista suojaa nauttivista alkuperäispiirustuksista.

A:n mukaan lausuntopyynnön liitteinä olevia asiakirjoja tulisi verrata keskenään seuraavasti:

- Liite 1 (9/TC) A:n C Marine 854M -asiakirja verrattuna liitteeseen 7 (8/TC) Y LTH85 ja LTH50 -asiakirja. A:n mukaan LTH85-lifteriä ja C Marine 854M -lifteriä koskevat piirroksiset

ovat kutakuinkin identtiset.

- Liite 2 (10/TC) A:n C 854 ohjausgeometria -asiakirja verrattuna liitteessä 7 olevaan piirrokseen "Weight Distribution LTH 85 ja 50". Piirrokset ovat A:n mukaan täysin identtiset. Lisäksi Y:n LTH85-lifteri on A:n mukaan arvoiltaan ja ulkomuodoltaan identtinen C:n ratkaisun kanssa.
- Liite 4 (13/TC) A:n C Ship Cassette -piirustus verrattuna Y:n kasettiesitteeseen liitteessä 9 (14/TC). A:n mukaan jälkimmäisen esitteen sivukaaviopiirustus löytyy identtisenä C:n kasettipiirustuksesta. Kasettien sivu- ja poikkileikkauspiirustukset ovat mitoiltaan millilleen identtiset.
- Liite 5 (15/TC) A:n C kiskotrailertuotanto -kaaviopiirros verrattuna piirrokseen liitteessä 10 (16/TC). A:n mukaan Y on omaa kiskotraileriansa esitellessään käyttänyt C:n piirustusta. A:n mukaan piirrokset ovat muutamia pieniä yksityiskohtia lukuunottamatta samanlaiset.
- Liite 6 (17/TC) "C mahdollistaa esikuormauksen" -esitteen alin piirros verrattuna liitteeseen 11 (18/TC), jossa on ote Y:n julkaisemasta piirroksista. A:n mukaan näitä piirroksia keskenään vertailtaessa havaitaan, että Y:n piirros on käännetty identtinen piirros C:n piirustuksen alaosaan. Identtisyys havaitaan, kun Y:n piirroksen kalvo piirtoheittimessä asetetaan C:n piirustuksen päälle. Ainoa, mikä Y:n piirustuksesta puuttuu, on C:n piirustukseen liittyvä merkintä "20t".

A viittaa myös lausuntopyynnön liitteeseen 12 olevaan esitteeseen Y -itsekuormaava siirtojärjestelmä (19/TC). A:n mukaan esitteeseen sisältyvät piirustukset ovat A:n piirustuksista liitteissä 5 (15/TC) ja 6 (17/TC). A on liittänyt vastineeseen yhden alkuperäisen kappaleen Y:n esitettä.

Vastineessa kommentoidaan lausuntopyynnön liitteitä 13-19 (kilpailijoiden siirtolavaratkaisujen esitteitä).

A:n mukaan liitteessä 13 olevista piirroksista löytyy selkeitä eroja A:n ja Y:n piirustuksiin verrattuna. Myös liitteessä ilmoitetut mitat poikkeavat A:n soveltamista mitoista. A:n mukaan tämä seikka osoittaa paikkansapitämättömäksi väittämän, jonka mukaan A:n ja Y:n piirustusten paljolti identtiset mittatiedot johtuisivat standardeista.

A:n mukaan liitteessä 14 olevat piirustukset eroavat selvästi A:n ja Y:n vastaavista piirustuksista.

A:n mukaan liitteen 15 piirustukset ovat A:n ja Y:n piirustuksista poikkeavat. Tämä koskee myös ilmoitettuja mittoja.

Liitteessä 16 olevat piirustukset poikkeavat A:n mukaan sen ja Y:n piirustuksista. Sama koskee esitteen mittatietoja, käänntökulmat mukaanlukien.

Liitteestä 17 A toteaa, että se on piirrosmateriaaliltaan täysin muista esitteistä poikkeava.

Liitteen 18 piirustukset kuvaavat A:n mukaan sen ja Y:n piirustuksista selkeästi poikkeavaa ratkaisua. Myös tekninen erittely, käänntökulmat mukaanlukien, on erilainen.

A huomauttaa liitteen 19 osalta, että siinä olevaan esitteeseen on sisällytetty yksinomaan valokuvia.

Valokuvista ei A:n mukaan selkeästi näe sitä, missä määrin esitteen mukaiset siirtolavat ovat A:n ja Y:n tuotteiden kanssa identtisiä.

Vastineessa todetaan yhteenvetona edellisestä, että jokainen Y:n viittaama kolmannen tahon ratkaisu on hahmotelmaltaan erilainen kuin A:n ja Y:n ratkaisut. Päinvastoin kuin A:n ja Y:n rakennepiirustukset, muiden valmistajien piirustukset eivät ole keskenään identtisiä. A:n mukaan Y:n keskeinen väite siitä, että standardit ja käyttötarkoitus pitkälti edellyttäisivät samanlaisia ja jopa identtisiä ratkaisuja, on siten perusteeton. Tuotteet ovat teknisesti mitoituksiltaan ja rakenteiltaan samanlaisia, mutta niiden lopullinen toteutus on kuitenkin erilainen.

A:n mukaan nyt kyseessä olevat tuotteet eivät ole niin banaaleja, että niitä suunnitteleva henkilö automaattisesti päätyisi tiettyyn ratkaisuun rakennepiirustuksissa ja lopullisessa designissa.

A:n mukaan Y:n lausuntopyyntönsä liittäessä havaintoaineisto vahvistaa sen, että siirtolavamarkkinoilla on siirtolavalaitteistoratkaisuja, jotka perustuvat yksilölliseen suunnitteluun ja sen pohjalta tehtyihin rakennepiirustuksiin. Siirtolavalaitteistot sisältävät keskenään erilaisia ratkaisuja ja niissä on yksilöllisiä variaatioita. Nämä omaperäiset variaatiot perustelevat tekijänoikeussuojapresumtion. Siten A:n mukaan on perusteltua väittää, että sen alkuperäiset piirustukset eivät edusta yksinkertaisia, banaaleja tai itsestään selviä ratkaisuja, jotka eivät voisi saada teossuojaa.

Vastineessa tuodaan esille väitteitä, joita Y on esittänyt käräjäoikeudessa. A:n mukaan Y on viittänyt kilpailijoiden esiteaineistoon perustellakseen tuotteiden käyttötarkoituksen vaatimaa suurta yhdenmukaisuutta. A:n mukaan Y ei ole väittänyt, että kaikki ratkaisut olisivat keskenään identtisiä tai lähes identtisiä.

Vastineessa viitataan Rainer Oeschin kirjoitukseen "Teknisten asiakirjojen oikeudellisesta suojasta" (Teollisuuden Keskusliitto 1990). A:n siteerauksen mukaan Oesch on muun muassa todennut (s. 7-8), että teossuojaa voivat saada konepiirustukset, arkkitehtipiirustukset, pienoismallit, monipuoliset taulukot ja luettelot, työpiirustukset, kartat ja graafiset esitykset. A viittaa vastineessaan Oeschin kirjoitukseen myös muun muassa tarjous- ja niitä vastaavia asiakirjoja koskien.

Vastineessa viitataan myös siirtolavakasettia koskevaan mallirekisteröintiin no 11209 (haettu 23.4.1987 ja myönnetty 31.3.1988). A on liittänyt vastineeseensa kopion mallirekisterikortista. An mukaan rekisteröinti omalta osaltaan tukee tulkintaa An rakennuspiirustuksista tekijänoikeussuojaa nauttivina teoksina. A viittaa mallisuojoikomitean mietintöön 1966 No A 13, sivulle 29, jossa käsitellään mallioikeuden ja tekijänoikeuden välistä suhdetta. A:n siteerauksesta käy ilmi niin sanotun kaksoissuojan mahdollisuus. A toteaa, että kaksoissuojan mahdollisuus ilmenee myös tekijänoikeuslain 10 §:n sanamuodosta.

A:n mukaan mallirekisteröinti osoittaa, että yhtiö voi perustaa tekijänoikeussuojaväittämänsä ajallisesti huhtikuulle 1987. Y:n aineistoa ei A:n mukaan ole ajallisesti täsmennetty, mutta oletus on, että se on uudempaa kuin A:n mallirekisteröinti.

A toteaa, että Suomen tekijänoikeuslaki perustuu yhteispohjoismaiseen lainsäädäntötyöhön. Siten pohjoismaisessa oikeuskirjallisuudessa esitettyjä näkökohtia voidaan sen mukaan soveltaa myös nyt käsiteltävään lausuntopyyntöön.

Vastineessa viitataan ruotsalaisen Henry Olssonin teokseen Upphovsrättslagstiftning, en kommentar (Stockholm 1996). Viittauksesta käy ilmi muun muassa, että Ruotsin tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa teoksissa mahdollisuus yksilölliseen ja omaleimaiseen muotoon on rajoitettu. Vaatimukset suojan saamiseksi yleisesti ottaen ovat matalammat kuin muiden teostyyppien kohdalla. Lisäksi suoja on melko kapea ja kattaa pääasiassa suoran kopioinnin. (Olsson s. 43)

A viittaa myös Pirkko-Liisa Haarmannin teokseen Tekijänoikeus, lähioikeudet ja oikeus valokuvaan (Helsinki 1992), jossa Haarmann on sivuilla 54 ja 62 todennut saman seikan kuin Olsson.

Edellä mainittujen viittausten perusteella vastineessa todetaan, että nyt kyseessä olevien konstruktiotai rakennepiirustusten kaltaiset teokset nauttivat varsin kapeaa suojaa ja suoja kattaa pääasiallisesti suoran kopioinnin.

A:n mukaan Y:n siirtolavalaitteita koskeviin esitteisiin sisältyvät rakennepiirustukset ovat suoria kopioita A:n alkuperäisistä piirustuksista. A:n käsityksen mukaan sen piirustukset, jotka perustuvat mittavaan tuotekehittelyyn, poikkeavat muista markkinoilla olevista vastaavista tuotteista kuvaavista rakennepiirustuksista. Sekä muut markkinoilla olevat että A:n piirustukset nauttivat A:n mukaan teossuojaa. A toteaa, että sen piirustukset kuvaavat erästä omintakeista siirtolavaratkaisua, joka poikkeaa muista vastaavista ratkaisuksista, vaikka funktionaalisuuden ja käyttötarkoituksen sanelemat kriteerit huomioidaan.

Vastineessa päädytään toteamaan, että lausuntopyynnössä kyseessä oleviin piirustuksiin voidaan soveltaa tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1988:7 otettua kantaa. Sen mukaan tuote, joka on kopioimisen arvoinen, täyttää myös tekijänoikeudellisen suojan saamisen kriteerit.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Kirjallisina teoksina suojataan sekä kaunokirjallisia että selittäviä kirjallisia esityksiä. Pykälän 2 momentin mukaan kirjallisena teoksena pidetään myös karttaa sekä muuta selittävää piirustusta.

Tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:ssä säädetään tekijänoikeuden sisällöstä. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään lain 2 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, tietyn tekijänoikeuslain 2 luvussa säädetyn rajoituksen, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muutta-

mattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään lain 3 §:ssä. Sen mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla ja teoksen saattaminen yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeus syntyy teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Tekijä voi luovuttaa taloudelliset oikeutensa kokonaan tai osittain toiselle. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi luopua vain laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettua teoksen käyttämistä varten. Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat tekijänoikeuslain 27-29 §:ssä. Tekijänoikeuslain 28 §:n mukaan ellei toisin ole sovittu, ei se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, saa muuttaa teosta eikä luovuttaa oikeutta toiselle. Jos oikeus kuuluu liikkeelle, sen saa kuitenkin luovuttaa yhdessä liikkeen tai sen osan kanssa. Tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Sillä, joka on kääntänyt teoksen tai muunnellut sitä tai saattanut sen muuhun kirjallisuus- tai taidelajiin, on tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentin nojalla tekijänoikeus teokseen tuossa muunnellussa muodossa. Muuntelijalla ei kuitenkaan ole oikeutta määrätä teoksesta tavalla, joka loukkaa tekijänoikeutta alkuperäisteokseen.

Tekijänoikeuslain 5 §:n mukaan sillä, joka yhdistämällä teoksia tai teosten osia on aikaansaanut kirjallisen tai taiteellisen kokoomateoksen, on tekijänoikeus kokoomateokseen. Kokoomateoksen tekijän oikeus ei kuitenkaan rajoita tekijänoikeutta niihin teoksiin ja teosten osiin, joita kokoomateoksessa on hyödynnetty.

Tekijänoikeuslain 10 §:n nojalla aineiston rekisteröiminen mallina ei estä sitä, että sama aineisto saisi suojaa myös teoksena tekijänoikeuslain nojalla.

Teosharkinta

Tekijänoikeuslain 1 § ei sisällä teoksen määritelmää. Lainvalmisteluaineiston ja oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että suojaa saavan teoksen on oltava itsenäinen ja omaperäinen luomistyön tulos. Kirjallinen tai taiteellinen tuote on tekijänoikeudella suojattu, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan ilmaisun omaperäisenä tuloksena. Tällöin se saavuttaa niin sanotun tekijänoikeudellisen teostason eli ylittää tekijänoikeudellisen teoskynnnyksen. Erään määritelmän mukaan teoskynnnyks ylittyy, jos tuote on niin itsenäinen ja omaperäinen, että kenenkään muun kuin tekijän ei voitaisi olettaa päätyvän muodoltaan samanlaiseen lopputulokseen itsenäisesti vastaavaan työhön ryhtyessään. Ratkaisu teoskynnnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla. Tekijänoikeus suojaa paitsi teosta kokonaisuudessaan myös sellaista teoksen osaa, jota voidaan pitää itsenäisenä ja omaperäisenä.

Teosharkinnassa teoksen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä. Myöskään lopputuloksen vaatimalla työmäärällä tai sen edellyttämällä tiedoilla ei ole vaikutusta tekijänoikeussuojan syntymiseen. Myöskään tuotteen käyttötarkoituksella ei ole

ratkaisevaa merkitystä teoskynnyksen ylittymistä arvioitaessa.

Tekijänoikeudella ei anneta yksinoikeutta ideoihin ja yleisiin periaatteisiin, vaan niiden omaperäiseen ja luovaan ilmaisumuotoon. Samoin tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi teoksen aihe ja aiheen käsittelyä ohjaava metodi sekä teoksen sisältämät tiedot sellaisenaan. Uudenlaisessa ilmaisumuodossa ideat, aiheet ja tiedot ovat vapaasti käytettävissä.

Tekijänoikeuslain valmistelutöiden mukaan tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua selittävää piirustusta suojataan kirjallisena teoksena sen vuoksi, että "lainsuojan on oltava sama siitä riippumatta, onko jonkin asian esittämistä varten käytetty kirjallista vai kuvallista ilmaisumuotoa" (komiteamietintö 1953:5, s. 46). Edellä viitatussa mietinnössä todetaan selittävistä piirustuksista lisäksi sivulla 47 seuraavaa:

"Asian luonnosta johtuu, että myös nyt tarkoitettujen teosten tulee täyttää tiettyjä vaatimuksia itsenäisyyteen ja omaperäisyyteen nähden tullakseen osallisiksi tekijänoikeussuojasta. Edellytykseen, että teoksen tulee olla selittävä, sisältyy laatuvaatimus, vaikkakin rajoitetussa mielessä. Edellytetään nimittäin, että teoksen täyttääkseen sanotun laatuvaatimuksen tulee olla valmistettu jonkinlaisia tieteellisiä menetelmiä käyttäen. Vaikkakaan sellaisella teoksella ei välttämättömästi tarvitsisi olla tieteellistä arvoa, kohoaisi se kuitenkin niiden yksinkertaisten tuotteiden, ennen muita tavallisten karttojen ja piirustusten, yläpuolelle, jotka ilman sellaisen rajan määrittämistä myös tulisivat osallisiksi ehdotetusta suojasta."

Oikeuskäytännöstä voidaan mainita selittäviä kirjallisia teoksia koskevana esimerkkinä korkeimman oikeuden ratkaisu 1988:4. Sen mukaan rakennuspiirustukset saattoivat saada suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin nojalla, vaikka niiden kuvaamaa rakennusta omaperäisyyden puuttuessa ei lain 1 §:n 1 momentin nojalla suojattu. Kun piirustukset kuitenkin olivat tavanomaisia rakennuspiirustuksia vailla omaperäisyyttä, hylättiin syyte piirustusten kappaleiden luvattomasta valmistamisesta ja yleisön saataviin saattamisesta.

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt selittävien piirustusten suojaa muun muassa lausunnoissa 1986:13, 1991:8, 1994:2, 1994:13 ja 1996:2.

Esimerkiksi lausunnossa 1994:2 tekijänoikeusneuvosto totesi, että konepiirustukset voivat saada suojaa kirjallisina teoksina, jos ne ovat riittävän itsenäisiä ja omaperäisiä. Tekijänoikeusneuvoston mukaan lausunnon kohteena olleet konepiirustuksen oppikirjoihin sisältyvät yksittäiset konepiirustukset eivät kuitenkaan yltäneet teostasoon. Piirustukset eivät muodoltaan olleet niin itsenäisiä ja omaperäisiä, etteikö joku muu alan ammattilainen itsenäisesti voisi päätyä vastaavanlaisiin piirustuksiin. Tekijänoikeusneuvoston mukaan piirustusten muotoa määrsivät teknilliset seikat, joten piirustukset eivät ilmentäneet sellaista persoonallista luomistyötä, jota tekijänoikeus suojaa. Sen sijaan oppikirjat kokonaisuutena olivat tekijänoikeudellisesti suojattuja kirjallisia teoksia.

Lausunnossa 1994:13, joka koski muurausalan oppikirjassa olevia selittäviä piirustuksia, tekijänoikeusneuvosto totesi, että kyseiset piirustukset olivat ilmenemismuodoltaan alalla yleisesti omaksutun tyylin mukaisia. Piirustusten sisältö määräytyi pitkälti alan edellyttämien teknisten vaatimusten mukaisesti. Saman asian kuvaamiseen ei tekijänoikeusneuvoston mukaan ollut kovin monta vaihtoehtoista tapaa pyrittäessä

selkeään ja teknisesti oikeaan ilmaisutapaan. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että piirustukset olivat kyseessä olevalla alalla niin tavanomaisia, etteivät ne yltäneet teostasoon. Sen sijaan oppikirjan katsottiin kokonaisuutena yltävän teostasoon.

Siirtolaitteita kuvaavat piirustukset

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnön liitteissä 1 ja 2 sekä 4-6 olevat piirustukset ovat selittäviä piirustuksia, joissa kuvallista ilmaisumuotoa on käytetty tiettyjen C-siirtolaitteiden teknisten ominaisuuksien ja käyttömahdollisuuksien selittämiseksi.

Liitteissä olevien piirustusten muotoa määräävät pitkälti ne teknilliset seikat, joita piirustuksissa pyritään kuvaamaan. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että liitteissä 1 ja 2 sekä 4-6 olevat selittävät piirustukset eivät ole muodoltaan niin omaperäisiä, etteikö joku muu asiantuntija kuin piirustukset tehnyt henkilö voisi itsenäisesti päätyä samanlaisiin piirustuksiin. Siten kyseiset piirustukset eivät ole tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja teoksia.

Ottaen huomioon, että tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla ei suojata tietoa sinänsä vaan omaperäistä ilmaisumuotoa, tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei liitteissä 3 ja 4 olevia listauksia siirtolaitteiden teknisistä ominaisuuksista voida pitää teoksina.

Koska C-siirtolaitteita kuvaavat piirustukset eivät ole teoksia, ne eivät myöskään ole tekijänoikeudella suojattuja. Siksi tekijänoikeusneuvoston ei ole tarpeen ottaa kantaa kysymykseen tekijänoikeuden loukkaamisesta.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Kaisa-Reetta Karhu

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa.